

KATE HOWARD: BLOEDLIJN

Kate Howard:

Joyce Pool

Bloedlijn

Lemniscaat Rotterdam

Voor Manon Ossevoort, die er het levende voorbeeld van is dat dromen er zijn om ze waar te maken.

Syl van Duyn, Marga van Lonkhuijsen, Barbara van der Dussen, Emmy Dullemond, Anneke van Dijk, Annemarieke de Vries en Pip Barnard: allemaal mijn hartelijke dank voor het meelesen en het leveren van commentaar op dit verhaal.

Valerie, Ester en Jacco van De Verzamelpost in Den Hoorn; dank voor het rustige plekje om te kunnen schrijven, de heerlijke koffie en de leuke gesprekken.

Jesse Goossens van uitgeverij Lemniscaat: dank voor het vertrouwen en de feedback.

© 2015 Joyce Pool

Omslag: Marc Suvaal, Lemniscaat

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v., 2015

Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam

ISBN 978 90 477 0742 4

NUR 300

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

*And someday in the mist of time
When they asked me if I knew you
I'd smile and say you were a friend of mine
And the sadness would be lifted from my eyes
Oh, when I'm old and wise*

'Old and Wise'
Alan Parsons Project

PROLOOG

13 februari 1542

Met opgetrokken schouders, al mijn spieren stijf van spanning, sta ik in de torenkamer die sinds gistermiddag mijn gevangenis is. Door het venster staar ik naar de grijze februarilucht. Er lijkt iets van neerslag uit te vallen. Natte sneeuw misschien.

Of regen, tranen van hemelse heiligen...

Ik wil niet dichter naar het raam toe. Niets zien van het vreselijke dat plaatsvindt.

Helemaal niets.

Ook niets horen.

Maar ik heb niets te willen: het opgewonden geschreeuw en georeer glipt mijn cel binnen als een rat een boerenschuur.

Ik druk mijn handen tegen mijn oren, laat ze direct weer zakken – zonder mijn handen om de dekens vast te houden, glijden die van mijn schouders. Ik heb hun warmte nodig. Ondanks het vuur in de haard heb ik het hier kouder dan in de koudste winter in Acworth House.

Haastige stapjes op de stenen treden van de ronde trap. Ik keer me niet om, ik weet wie het is.

‘Mrs. Bulmer...’ zegt Kitty hees. ‘Jane Parker is zojuist terechtgesteld en nu zijn de soldaten op weg naar het koninginnenhuis. Vier zijn het er. Alsof twee niet voldoende is voor zo’n fragiel figuurtje als Kate! Alstublieft...’ Ik voel iets in mijn hand glijden. ‘Kate zei me hem aan u terug te geven.’

Ik staar even naar de rozenkrans van witte parels en een zilveren kruis, verberg hem dan tussen mijn handpalmen. *Moeder Maria, verlaat haar niet. Alstublieft, God. Jezus...* ‘Is ze er klaar voor?’

Kitty trekt haar schouders stijf omhoog. ‘Weet ik niet... Haar li-

chaam was kaarsrecht, haar ogen stonden helderder dan de laatste dagen...’

Ik wacht op de ‘maar’.

‘Ze... ik weet het niet... het leek wel langs haar heen te gaan. Alsof... alsof zij het niet is... Ja,’ zegt ze dan beslist. ‘Alsof ze er zelf niet bij is. Precies zó was ze.’

Alsof ze er zelf niet is... Ik staar voor me uit.

‘Een van de soldaten zei dat ze sprekend haar nicht Anne was,’ zegt Kitty. ‘Hij was erbij toen, in 1536. Hij wilde niet weer, maar hij moest.’

Monotoon geroffel. De trommelaars uit de hel. Ze marcheren sneller dan anders. Of lijkt het maar zo?

Mijn hoofd suist en bonkt. Geen idee of ik nog logisch nadenk, de tijd voelt zoals die verstrijkt, seconde voor seconde, minuut voor minuut...

Kitty staat voor het raam, haar handen plat tegen het glas. Ik wil dat ze daar weggaat. Als ze er niet is, *als niemand er is*, gebeurt het niet.

God, geef dat het niet gebeurt! Ik zweer dat ik zal teruggaan naar mijn echtgenoot, elke dag op mijn knieën honderd rozenkransen bidden, ik zal, ik zal...

Het geroffel passeert de voet van Beauchamp Tower.

Achter die trommelaars moet Kate lopen.

Helemaal alleen.

Kleine Kate.

Kijkt ze omhoog? Zoekt ze het venster met de kleine ruitjes af waarachter ze mij misschien weet, als ze nog iets weet? Kan ik haar laatste aardse ogenblikken een beetje lichter maken door een blik? Een tegen het raam gedrukte kus?

Ik leg het zilveren kruis tegen mijn hart en strijd tegen mezelf; ik wil niet kijken!

Verdraag het niet haar laatste gang te zien!

Dan dreunt het door me heen: Mijn wil telt niet, ik moet er voor haar zijn! Voor háár!

Ik vlieg naar het raam, duw Kitty weg, leg mijn hand tegen het glas, schreeuw, krijs haar naam!

Te laat.

Ik zie alleen nog haar tendere gestalte gekleed in het eenvoudige wit schort. De handen van een priester ondersteunen haar de paar treden van het schavot op. Haar lange rossige haren wapperen achter haar aan zoals ze lang geleden in Chesworth House deden als ze in het park zwierde en draaide en haar kapje baldadig de lucht in slingerde.

Eigenlijk weet ik niet of ik haar naam hardop heb geschreeuwd. Misschien heb ik het wel gefluisterd. Gedacht...

'Mrs. Bulmer...' Kitty Tilney pakt mijn arm. 'Kom.' Ze leidt me naar een stoel voor de haard.

'Hoor...' Ik draai me weer naar het venster. Het geroffel is gestopt.

'Mijn God,' fluistert Kitty. 'Het is zover. Als ze het goudstuk nu maar aan de beul heeft gegeven, als hij haar nu maar een snelle dood geeft...'

Ik sluit mijn ogen, vouw mijn handen op mijn knieën samen. *'Heilige moeder, verlaat uw lieve dochter niet in het uur dat zij u nadert. Help haar deze beproeving te doorstaan. Wees haar genadig Nu, tot in de eeuwigheid. Onze Vader... Wees gegroet, Maria...'*

Een kreet van afschuw van buiten. Ik krimp in elkaar, knijp mijn ogen nog stijver dicht, bid nog dwingender: *'Vergeef haar haar zonden, goede Vader. Wees haar genadig. Nu, tot in de eeuwigheid. Ik smeeek u. Wees gegroet, Maria...'*

'Het is gebeurd, Mrs. Bulmer.'

Ik trek mijn schouders op. *'Wees gegroet, Maria...'*

Een kanonschot.

'De koning... Nu weet hij het ook.' Kitty zakt naast me, legt haar hoofd op mijn schoot. Haar tranen druppelen langs de zijkant van mijn grauwe rokken naar de grond.

Ik huil niet, ik bid. Zoals ik haar heb beloofd. Mijn Kate.

*'O Heer onze Hemelse Vader,
Heer der Heren die op ons neerziet
Wees onze koningin genadig
Laat haar eeuwige vreugde en zaligheid mogen verwerven...
Vergeef haar, zo jong, zo'n kind nog...
Amper van kwaad bewust
Vergeef haar...'*

Geen idee hoelang ik zo zit. Als ik me weer enigszins bewust word van mijn omgeving ben ik verkleumd en dringt door het venster de groenblauwe kleur van de binnenvallende avond binnen. Kitty is zwijgend begonnen de kandelaars te ontsteken, een bewaker komt het vertrek binnen om het vuur in de schouw verder op te poken.

'*Milady?*' Een bediende klopt op de deur. 'Ik heb uw maal.'

Ik antwoord niet.

'Geef maar aan mij,' zegt Kitty. 'Misschien wil ze later iets eten.'

Maar ik heb geen eetlust, kan me ook niet voorstellen dat ik dat ooit nog zal krijgen. Kate, lieve, springerige, impulsieve, naar liefde en aandacht snakkende Kate is er niet meer.

Van de dagen die volgen op de terechtstelling weet ik me niet veel meer te herinneren. Ik neem aan dat de bediende me elke dag maaltijden is komen brengen en dat Kitty ze elke dag weer onaangeroerd heeft weggehaald. Misschien heb ik me in die dagen verkleed en gewassen. Ik moet mijn behoeften hebben gedaan in de emmer die achter het schot staat, af en toe wat hebben gedronken...

Ik weet niets meer van dat alles. Niets dan dat ik op het stoffen bankje bij het vuur zit en naar het geflakker van de vlammen staar. Het felle, van oranje en blauw naar rood en geel schietende vuur brengt me terug naar mijn jeugd in Luton en daarna naar mijn drie jaar op Chesworth House in Horsham. De jaren dat ik als piepjonge gouvernante verantwoordelijk was voor Kate Howard, Kitty Tilney en de vier andere beschermelingen van de hertogin-douairière van Norfolk. De jaren waarin daar in Horsham dingen gebeurden die het daglicht niet konden verdragen en die uiteindelijk drie jonge mensen het leven hebben gekost.

Wroeging foltert me. Als er iemand op het schavot had moeten sterven, was ik het. Was ik niet verantwoordelijk voor wat daar was

gebeurd? Had ik het niet moeten stoppen? Was dat niet mijn taak geweest, hè?

En toen ik eenmaal aan het hof was en me steeds meer realiseerde dat de toekomst van Kate gevaar liep, had ik toen niet meer kunnen doen om te voorkomen dat mijn zwartste nachtmerrie werkelijkheid werd? Had ik wel alles gegeven?

Kreeg ik maar een tweede kans, kon ik het maar over doen. Terug in de tijd, terug naar Chesworth House en koppig uitvoeren wat de hertogin me had opgedragen. Kon ik maar, kon ik maar...

De harde waarheid is dat het te laat is. Dat ik heb gefaald. En dat het nog maar de vraag is of mijn eigen leven, dat van mijn geliefde, van de hertogin-douairière en van alle anderen niet alsnog geofferd zullen worden op het schavot van wraak dat koning Henry heeft opgericht. In afzondering wachten we op zijn oordeel; wordt het genade? Foltering? De dood, waarvoor hij zelfs zijn echtgenotes niet spaarde?

Hij beslist.

Maar God weet dat als het zover komt, als ik moet sterven, dat ik dan nederig en vol schuldgevoel de treden van het schavot zal bestijgen. Niemand weet beter dat ik het heb verdiend dan ikzelf.

Acworth House

*Luton, graafschap Bedfordshire
November 1536*

‘Kom, Missie Joan.’ Hannah, onze kokkin, geeft me een zetje. ‘Vooruit. Die gekookte bieten moeten zoveel mogelijk in gelijke stukken.’ Ze schuift een kom tot aan de rand gevuld met vochtige, nog licht dampende bieten naar me toe. ‘Ze zijn zacht en goed snijdbaar. Eerst het velletje eraf halen.’

‘Echt? Moet ik de bieten doen?’ Ik werp een blik op mijn handen die al bij het eerste contact met de bieten bloedrood kleuren. ‘De komende drie dagen denkt iedereen dat ik katten heb staan villen!’

‘Ja,’ zegt Hannah. ‘Jij bent de oudste, jij doet de bieten. Als de stukken klein zijn, spreid ze dan zo veel mogelijk uit over de planken die ik heb klaargelegd en zet ze in vredesnaam ergens waar die rot-katten er niet bij kunnen.’

‘Alsof die beesten bij die rooie bonken in de buurt willen komen...’ ‘Missie Pamela, doe jij de wortels,’ commandeert Hannah onverstoorbaar door. ‘Louise de knollen en Mary-Ann de pastinaken. Met z’n allen zijn we in een paar uur klaar.’ Zelf staat ze al met opgestroopte mouwen en een pas geslepen vleesmes in haar hand.

Louise zucht. ‘Ik had graag naar de beek willen rijden met Monastir.’

‘Ruilen? Er zijn minder bieten dan knollen.’ Ik doe alsof ik met mijn ene hand de kom met bieten naar haar toe wil schuiven en met de andere een paar van haar knollen grijp.

Soepel ontwijkt mijn zus mijn handen. ‘Ben je niet goed bij je hoofd?’ Met een vies gezicht kijkt ze naar mijn bieten.

Ik wissel een snelle blik van verstandhouding met Pamela en grijns. Louise is het poppetje van ons vieren. Ze is gek op paardrijden maar tegelijk altijd bezig haar japonnen te versieren met lintjes

en strikjes en haar huid te bleken. Een pukkeltje op haar wang, een scheurtje in de stof van haar jurk en haar wereld vergaat in donder en bliksem.

‘Wie weet waar het bietensap goed voor is,’ plaagt Pamela met haar iets slissende tongval. ‘Misschien geeft het een mooie glanzende huid of zijdezachte haren.’

‘In elk geval smakelijk eten,’ neemt Hannah het over. ‘Het sap geeft de kostelijkste basis voor een stevige wintersoep, neem dat maar van een kenner aan.’

Neuriënd bindt Pamela een schort voor. Zoals elk jaar heb ik het idee dat zij dit van ons vieren het minst erg vindt. Ook zonder dat we het opgedragen krijgen, is zij vaak in de keuken te vinden om Hannah te helpen en de kunst van haar koken af te kijken. Louise, Mary-Ann en ik helpen alleen omdat Hannah het werk anders nooit af krijgt: een deel van de keuken staat vol grote en kleine manden net geleverde groenten en grove stukken vlees.

Allemaal gekregen van pa’s pachters. In plaats van pachtgeld.

Wie na het horen van pa’s naam, George Henry Cedric Acworth of Luton, denkt dat onze familie heel wat voorstelt, heeft het mis. Weliswaar hebben we een deftige stamboom en in de verte een aanzienlijke hoeveelheid hoge adellijke relaties, maar daar houdt het ook wel zo’n beetje mee op. Pa heeft amper bezittingen of geld en ook verder is er weinig deftiges meer aan onze tak van de familie.

Dat komt vooral omdat pa slechts de zesde zoon is en dus niet de belangrijkste erfgenaam van het bezit van mijn grootvader. Een zeer bescheiden landhuisje en een stuk grond waren zijn erfdeel, meer niet. Maar dat is altijd nog meer dan waar zoon zeven, acht en negen recht op hadden.

Op het stuk grond van mijn pa leefden in de tijd dat hij het in bezit kreeg een stuk of tien pachters met hun gezinnen. Hun toch al niet al te rooskleurige leven was er door de slechte oogsten, in de loop der jaren steeds armoediger en wanhopiger op geworden en zo’n zeven jaar geleden, ergens rond mijn tiende naamdag, realiseerde ik me dat de arme kerels elk jaar worstelden tussen het betalen van hun pachtgelden aan pa en het voeden van hun gezinnen.

Vanaf het moment dat pa een stervende tweeling in zijn armen hield waarvoor de ouders de medicinale kruiden niet hadden kun-

nen betalen, verdroeg hij de uitgemergelde gezichten en de rade-
loosheid niet meer; hij laat zijn pachters elk jaar kiezen tussen het
betalen van pachtgeld en het overdragen van dat deel van de oogst
dat de pachter kan missen.

Als gevolg van die compassie is het leven van de pachters minder
uitzichtloos geworden maar tegelijk dat van ons eenvoudiger. Ander
personeel dan Hannah hebben we niet meer en vlak na de oogsttijd,
wanneer de minimale afdracht in natura is afgeleverd, worden mijn
zusjes en ik aan het werk gezet om te helpen bij het verwerken van
de wintervoorraden.

‘Hmmm, ik zie allemaal lekkere maaltjes voor me,’ babbelt Hannah.
‘Jullie zullen deze winter weer niets tekortkomen.’

‘Ik lust geen pastinaken.’ Mary-Ann wringt zich in bochten om
een losgeraakte pluk haar onder haar kapje terug te stoppen zonde-
rer dat ze het met haar vieze vingers aanraakt. ‘Dat weet je heel
goed.’

‘Jaahaa...’ Hannah rekt haar klanken expres. ‘Maar omdat jij me
zo goed helpt zal ik mevrouw vragen om de pastinaken te mogen
raspen. Speciaal voor jou bak ik er hartige koekjes van. Eh, wat zeg
je daarvan?’

Het gezicht van mijn jongste zusje klaart onmiddellijk op. ‘Echt?’

‘Natuurlijk,’ zegt Hannah. ‘Je bent toch mijn allerliefste Miss
Mary-Ann?’

‘Allerliefste?’ vraag ik. ‘Hah, zeker vergeten dat ze gisteren een
schaal gekarnde room uit haar handen liet vallen.’ Springerige
kleine Mary-Ann mag dan de lieveling van ons allemaal zijn maar
dat betekent niet dat we haar niet graag een beetje pesten.

‘Kon ik niets aan doen! De schaal was glad!’

‘Sst, meisjes.’ Hannah tilt een nieuwe homp vlees op haar snij-
plank. ‘Jullie weten best dat ik met jullie allemaal rekening houd bij
het koken van de maaltijden. Stuk voor stuk zijn jullie me zo lief als
mijn eigen grut. Twijfelt iemand daar aan, eh?’ Ze zwaait het
scherpe vleesmes dreigend boven haar hoofd.

‘Natuurlijk niet, kokkie!’ Zogenaamd geschrokken deins ik ach-
teruit en draai me daarna lachend om naar Mary-Ann. ‘Ik zal haar
met gevaar voor eigen leven aan haar belofte herinneren, goed?’

Mary-Ann maakt een paar danspasjes en slaat haar vieze armen
om Louise heen. Die schudt onze kleine zus gruwend van zich af.

‘Hou op allemaal, werk liever door! Misschien kan ik dan straks nog een stuk rijden.’

Ik kijk over mijn schouder naar de hoek van de keuken. ‘Nog maar zeven manden te gaan.’

Nauwelijks twee manden winteroogst later begint het vuur in de haard te flakkeren.

‘Vervloekt!’ Hannah veegt haar handen af aan de doek om haar middel. ‘Vergeeten houtblokken te hakken. Komt natuurlijk door al die kerels aan de deur vanmorgen. Joan?’

‘Hoeveel?’ Ik leg mijn mes gelijk naast de stapel bieten op de snijplank, steek mijn handen in de emmer water naast de haard en veeg het vocht over mijn warme wangen.

‘Met twaalf blokken red ik het zeker tot de avondval,’ zegt Hannah. ‘Met twintig tot de morgen. Je bent een schat, missie!’

Met de kloofbijl over mijn schouder loop ik naar het afdakje, waar stammetjes liggen opgestapeld in lengtes van ongeveer twee feet lang. Voor de wintermaanden zijn het er waarschijnlijk amper genoeg om mee te kunnen koken, voor de haarden in de andere vertrekken veel te weinig. Hopelijk komen pa’s pachters binnenkort ook nog met een paar karrenvrachten hout aan de deur, anders moet hij zelf het bos in. Voor mij zou dat een geluk zijn: meestal neemt hij mij met zich mee, heerlijk, lekker buiten aan de slag.

Ik slinger de eerste stronk op het hakblok, met een flinke slag klief ik hem in tweeën, met nog een paar slagen liggen er vier aardig gelijke klompen hout.

Het ene na het andere blok hout valt zo in stukken uiteen. Natuurlijk begint mijn gezicht weer te gloeien en mijn bovenarmen branden al snel van het zware werk, maar ik voel me ronduit gelukkig. De eenvoudige arbeid biedt me de kans om een beetje te mijmeren over andere tijden en andere werelden en tegelijk houd ik er een aards voldaan gevoel aan over wanneer ik naar de groeiende houtstapel kijk. Als pa de oudste of de tweede zoon was geweest, had ik deze ervaring nooit gehad.

Had ik het dan gemist?

Vast niet. In dat geval had ik niet beter geweten dan dat mijn leven bestond uit viooltjes en initialen borduren op merklappen, gasten

ontvangen en boeketjes maken met de zorgvuldig gekweekte bloemen uit de ongetwijfeld prachtige tuinen die ons landgoed hadden omgeven. Hoe fijn het is om je fysieke kracht te gebruiken..., samen met je zussen Hannah te helpen..., te bedenken dat de haard brandt doordat jij het hout ervoor in min of meer gelijke klompen hebt gehakt? Daar had ik waarschijnlijk geen moment bij stil gestaan. Waarom zou ik ook?

Mijn gedachten nemen me zo in beslag dat het pas tot me doordringt dat ik gezelschap heb wanneer vlak achter me hoeven over de zanderige grond vegen en een paard bijna in mijn oren briest.

Lieve God! flitst het door me heen als ik me omdraai. Een onbekende ruiter zit hoog op zijn paard enkele meters van me vandaan. De man heeft opvallend masculiene trekken met mooi gevormde wenkbrauwen en een stevige neus, zijn armen steken gespierd onder zijn mantel vandaan en hij lijkt lang, bijna anderhalf kop groter dan ik zelf ben, grofweg geschat. Het fluweel van zijn wambuis en de dure laarzen laten zien dat hij uit een welvarend milieu komt.

‘Goedendag!’ Soepel springt hij op de grond.

Verbaasd laat ik mijn bijl zakken, veeg zo onopvallend mogelijk de zweetdruppels van mijn voorhoofd en bid dat mijn wangen niet al te rood zijn. ‘Goedemiddag...’

‘Ik heb een boodschap voor Sir Acworth of Luton en zijn vrouw. Zijn ze thuis?’

‘Mijn moeder is in het huis, mijn vader helaas naar een van zijn pachters, geloof ik.’

‘Uw...’ De blik van de man glijdt van mij naar het hakblok en de bijl in mijn rechterhand. Hij opent zijn mond, sluit hem weer.

Ik verbijt een lach. Waarschijnlijk ben ik de eerste edelvrouw ooit die hij ziet houthakken. ‘Ja, mijn moeder. Van wie komt die boodschap van u?’

‘Van de graaf van Bedford,’ zegt de ruiter amper van zijn verbazing bekomen.

‘Van Sir John?’ Ik bekijk hem eens goed. Sir John, pa’s peetvader, laat regelmatig berichten bezorgen maar deze boodschapper is nieuw voor me. ‘Bent u pas in zijn huishouding?’ vraag ik op de man af.

‘Ik ontvang nu al enkele maanden een deel van mijn opleiding bij de graaf. Ik ben de zoon van Jasper Woodville uit Kent.’

Zijn ogen vliegen opnieuw naar de bijl en ik zie hoe hij even overweegt of hij een verklaring zal vragen voor mijn onvrouwelijke activiteiten. Maar hij durft niet of weet zich te beheersen. ‘Als u me voor wilt gaan?’ vraagt hij in plaats daarvan. Hij wijst naar ons huis.

‘Natuurlijk, wacht.’ Ik zwaai de kloofbijl omhoog en plant hem met uitsloverig veel kracht in het hakblok. ‘Zo. Misschien wilt u ook een houtklomp dragen? Dan leveren we die meteen even af in de keuken. Anders dooft het vuur van de kokkin, ziet u.’

‘Dat kan ik niet laten gebeuren,’ zegt de zoon van Sir Woodville hoffelijk. Maar zijn opgetrokken neus laat iets van weerzin zien. Ik onderdruk opnieuw een grijns als ik zie hoe hij het schilferige stuk hout op tilt en ver van zijn mooie mantel houdt. Niets gewend, dit mooie mannetje. Een salonjonker.

Hannah is blij met de eerste blokken, ze legt er gelijk een op het vuur.

‘Er komt meer,’ zeg ik. ‘Eerst breng ik dit heerschap even naar moeder.’

Pamela en Louise hebben hun bezigheden gestaakt en staren naar Jasper Woodvilles zoon. Louises mond hangt zelfs een beetje open. Snel tik ik tegen mijn kin. Ze bedwingt zich onmiddellijk, maar kan niet voorkomen dat haar wangen bijna dezelfde kleur krijgen als de bieten die nog steeds op mijn terugkeer liggen te wachten. Op zijn beurt weet ook de koerier zich niet goed raad met zijn houding te midden van mijn zusjes die als gewone boerenmeiden met doeken om hun hoofd en schorten om hun middel groenten staan te snijden. Hij draait een beetje met zijn hak op de tegelvloer en doet zijn best de verbazing van zijn gezicht te weren.

Alleen Mary-Ann is zichzelf. Ze prikt een stuk worst aan de punt van het mes waarmee ze even te voren pastinaken heeft staan snijden en biedt het de koerier aan. ‘U heeft vast ver moeten rijden,’ zegt ze. ‘Heeft u soms zin in een stuk van Hannahs heerlijke worst? Of wilt u liever een snee brood?’

Ik duw haar weg. ‘Bewaar het maar voor hem.’ Snel breng ik Woodville naar de salon, waar moeder bij het licht van een paar brandende kaarsen zit te borduren.

‘Moeder?’

Verstoord kijkt ze op. Ze heeft er een hekel aan wanneer ze haar

bezigheden moet onderbreken. Vooral wanneer ze met een ingewikkelde figuur bezig is zoals nu: in het raamwerk op haar schoot verschijnt een bleekroze anjelier die zich om een G, L en een A windt.

‘Bezoek.’ Ik knik door m’n knieën en laat de koerier passeren.

De ruiter buigt vlak voor mijn moeder. ‘Milady.’

‘Wel, wel...’ Verbaasd kijkt ze hem aan. ‘Welkom. Waaraan hebben we uw bezoek te danken?’

‘Ik breng u een bericht van de graaf van Bedford.’ Hij trekt een foedraal onder zijn wambuis vandaan en overhandigt hem.

Zwijgend buigt moeder zich over de boodschap. Als ze klaar is, kijkt ze op. ‘Dus het gaat eindelijk gebeuren. De graaf is vast erg gelukkig, niet?’

‘Yes, milady. Hij heeft me ook nog gevraagd u dit te geven.’ De koerier haalt een rinkelend buideltje van zijn hals en overhandigt hem aan mijn moeder.

Ze gluurde even naar de inhoud en verbergt de buidel dan in de stof van haar rok.

Niet moeilijk te raden wat erin zit: geld. Maar hoeveel en waarvoor? Ik barst bijna van nieuwsgierigheid maar moeders gezicht verraadt niets.

‘Ik zal een dankwoord formuleren,’ zegt ze. ‘U kunt zo lang uw gemak nemen in de keuken. Joan, vraag Hannah hem een beker bier te schenken en haal dan je schrijfgerei.’

Ik ben al weg. De koerier volgt iets langzamer.

Op de gang treffen we Louise. Misschien heeft ze aan de deur van de salon staan luisteren maar als dat zo is, is ze er niets mee opgeschoten. Ik was daarbinnen en weet ook bar weinig.

‘Welke boodschap brengt hij?’ Haar wijd open ogen vliegen van de koerier naar mij. ‘Iets fijns, iets verdrietigs?’

Ik haal mijn schouders op. ‘Dat horen we wel als het er de tijd voor is. Maar de graaf van Bedford heeft geld gestuurd dus hij zal wel iets van ons verwachten.’

Woodville voelt zich inmiddels dapper genoeg om naar mijn zusje te knipogen.

‘De koerier wil graag een beker bier of wat wijn. Zorg jij daarvoor?’ Ik geef Woodville een speels tikje op zijn arm. ‘Hoe kunnen we u eigenlijk noemen? “Koerier” is zo saai, “zoon van Sir Woodville” of “mister” zo formeel.’

‘Cecil.’ Hij buigt voor ons. ‘Cecil Woodville, tot uw dienst.’

Onmiddellijk schiet de kleur weer naar Louises wangen. ‘Wat wilt u?’ zegt ze snel. ‘Bier of wijn? Allebei? Ook een stuk brood?’

Het antwoord versta ik niet want ik heb me al naar de bibliotheek gehaast om mijn schrijfspullen te halen. Even later zit ik met mijn ganzenveer, inktpotje, zandstrooier en een vel velijn tegenover moeder in de salon. Ze kijkt peinzend voor zich uit, boven haar ogen ligt een rimpel zo diep als de vallei aan de andere kant van Luton. Vol ongeduld wacht ik tot ze klaar is om haar boodschap te dicteren.

‘Goed,’ zegt ze na een tijdje. ‘Begin maar.’

Hooggeachte Sir John,

Wij feliciteren u met het voorgenomen huwelijk van uw kleinzoon en danken u voor de invitatie en het geldbedrag. Aangezien mijn echtgenoot niet aanwezig is, vraag ik u enig geduld te hebben met ons antwoord. Wij berichten u zo spoedig mogelijk.

Uw dienaress,

Margaret Wilberforce

Een klein vlekje is op het kostbare velijn verschenen, heel even trilde mijn hand toen mijn moeder sprak over ‘invitatie’. Zijn mijn zussen en ik ook uitgenodigd? Een huwelijksfeest? Een... *bal*?

Ik moet bijna bovenmenselijke moeite doen om met mijn pen strakke letters te blijven schrijven. Als de laatste woorden op het velijn staan, blaast mijn moeder zachtjes op de inkt om het sneller te laten drogen en strooit er vervolgens de fijne zandkorrels op. Daarna rolt ze zelf de brief op en verpakt het in de leren foedraal. ‘Hou het nog even stil voor je zusjes, Joan. Je vader en ik zullen er vanavond eerst zelf over praten. Ga nu Mr. Woodville halen.’

Die heeft het inmiddels uitstekend naar zijn zin in de keuken. Als ik binnenkom kaapt hij stukjes wortel, pastinaak en knol van de werkplanken van mijn zussen om ze te plagen. Louise en Mary-Ann proberen giechelend hun groente terug te veroveren. Op een bordje voor de neus van Woodville liggen een dikke plak brood en een stuk worst.

‘Mijn moeder is zover,’ zeg ik. ‘Komt u?’

Hij kijkt naar het brood en de worst op het bord.

‘Die pak ik voor u in,’ zegt Hannah. ‘Voor onderweg.’

Cecil Woodville staat op en buigt. ‘Jongedames, het was me een genoegen. Ik hoop jullie snel weer te zien.’

Vergis ik me of blijft zijn blik langer bij Pamela hangen dan nodig? In elk geval vermijdt mijn oudste zus het hem aan te kijken en snijdt ze met onvaste hand ijverig door aan haar wortels.

‘Alstublieft,’ zegt mijn moeder even later tegen hem. ‘Bezorg dit zo snel mogelijk bij *his lordship*. Wij laten later van ons horen.’

De koerier bergt de koker tegen zijn borst, buigt en draait zich om. Ik begeleid hem naar zijn paard.

Als gevolg van onze relatieve ‘armoede’ wordt ons gezin niet vaak meer uitgenodigd voor gelegenheden waar mooie japonnen of minutieus gekapte haardrachten ertoe doen. Alleen vanwege de naam Acworth of Luton horen we nog bij de hogere klasse, niet door ons uiterlijk of iets anders.

Het doet er nooit toe.

Bijna nooit.

Meestal zijn mijn zusjes en ik tevreden met wat we hebben. We genieten van de ruimte die pa ons toestaat: we mogen de wijde velden van Bedfordshire in waar in de lente en zomer bloementapijten zich voor ons uitstrekken en beekjes ons verleiden om onze rokken omhoog te trekken en er tot onze dijen doorheen te waden. Verder lezen en musiceren we graag op onze oude, maar nog redelijk klinkende instrumenten, in onze bibliotheek staan nog altijd pa’s boekenkisten vol geschriften en we hebben verbeeldingskracht te over om onze eigen droomwerelden te creëren en elkaar daarover te vertellen als we in bed liggen.

Maar onze moeder is minder gelukkig. Opgroeiend in het rijke gezin Wilberforce had ze er waarschijnlijk op gerekend dat haar na haar huwelijk, en meer nog na het overlijden van mijn grootvader, een comfortabel leven wachtte. Een leven met, als kers op de taart, een oude adellijke naam die toegang betekende tot de hoogste klassen van het land. Vanaf het moment dat ze zich realiseerde dat pa niets gaf om zijn adeldom, weinig overhield aan de erfenis en zelfs nog afzag van zijn weinige pachtrechten, begon ze hem te minachten. En die minachting groeide met het jaar.

Inmiddels steekt ze haar berouw over de keuze van haar huwelijkspartner niet meer onder stoelen of banken en meermalen was

ik er onvrijwillig getuige van hoe ze pa met verwijten en beschuldigingen chanteerde zich tot zijn nek in de schulden te steken om aan haar luxe wensen te voldoen. Pa, die geen harde woorden verdraagt en moeder bovendien nog altijd aanbidt alsof ze de Heilige Moeder zelf is, kronkelt zich elke keer weer in de onmogelijkste bochten om haar opnieuw voor even tevreden te stellen.

De avond nadat Cecil Woodville de brief heeft afgeleverd, zitten mijn zusjes en ik op de trap in de hal te luisteren naar het gesprek dat in de salon plaatsvindt tussen pa en onze moeder.

‘Allemaal!’ zegt moeder. ‘We zijn allemaal uitgenodigd. Weet je wat dat betekent, George?’

‘Een banket,’ antwoordt pa. ‘En een bal.’ Ondanks dat hij zegt er niet om te geven, hoor ik toch iets van opwinding in zijn stem. ‘Wanneer vindt de bruiloft plaats?’

‘In de eerste februariweek van het volgend jaar. Hier.’ Moeder overhandigt hem kennelijk de brief.

‘Een bal,’ sist Mary-Ann. ‘Een bal! Horen jullie dat?’

‘Sst!’ Pamela legt haar vinger op haar lippen en staart naar de muur waarachter de stemmen klinken.

‘Natuurlijk gaan we op de uitnodiging in,’ zegt pa in de salon. ‘Wat dacht je?’

‘Kom mee!’ Louise weet genoeg. Ze grijpt me bij mijn mouw en trekt me omhoog, de trap op, naar de kamer waar onze kledingkisten staan. ‘Jullie hebben het gehoord, we zijn allemaal uitgenodigd en we gaan!’

Ook Pamela en Mary-Ann hebben aan de paar woorden van onze ouders voldoende om van de kook te raken. Zoals gezegd: zo vaak worden we niet meer uitgenodigd, ik begrijp hun enthousiasme heus wel. Maar ik heb een vreemde ondertoon gehoord in moeders stem, een die van alles kan betekenen.

‘Wacht even,’ zeg ik daarom als wijze oudste tegen Louise en Mary-Ann, die al in de kledingkisten aan het graven zijn. ‘Rustig aan. Pa en moeder hebben nog niet besloten.’

‘Nou en?’ zegt Louise. ‘We kunnen toch alvast kijken welke jurken nog vermaakt kunnen worden tot vier toonbare baljaponnen? Kijk deze...’ Ze haalt een bleekblauwe japon te voorschijn. ‘... wat linten hier, strikjes daar, een ingezet stukje stof van een oude japon van moeder, nieuwe mouwen...’

Pamela pakt de japon aan, trekt een beetje aan de stof en tuurt naar de naden. 'Misschien...' Dan werpt ze een blik op mij en slikt haar woorden in. Ze kent me beter dan wie dan ook. 'Meisjes, Joan heeft gelijk. Laten we even wachten.'

Maar Louise en Mary-Ann zijn onstuitbaar. Ze kiezen vier japonnen die ermee door kunnen en bespreken wat voor borduursels, kraaltjes en tierelantijnen nodig zijn om ze te transformeren tot acceptabele baljurken.

Helaas voor ons allemaal blijkt mijn voorgevoel de volgende dag juist. Moeder bekijkt onze vondsten, slaat haar handen tegen haar wangen en zucht: 'Goeie genade, George, we zullen echt een excuus moeten bedenken om de uitnodiging respectvol af te slaan. Kijk toch eens! De twee goudstukken van de graaf zijn lang niet genoeg om representatief voor de dag te komen.'

Pa's schouders zakken naar voren. Zijn blik glijdt langs ons allemaal, hij ziet hoe Louise onze moeder vol ongeloof aankijkt en hoe Pamela teleurgesteld in haar handen wrijft. Hij hoort de snikken opwellen uit Mary-Anns keel. Voor haar zou het haar eerste bal zijn geweest.

En ik? Voordat ik me omdraai en de salon uitloop, onderschep ik de schuldige blik in zijn ogen als hij zich realiseert dat de keuze voor zijn eenvoudige, meedogende levensstandaard ook keerzijden kent, keerzijden die de dochters waarvan hij zo mateloos veel houdt, benadelen.

Ik verwerk de tegenslag in de hals van de merrie Ethereal. Hoewel ik mijn pa niets verwijt, is dit een van de weinige momenten dat ik wens dat hij rijker was. Zo'n bal is overdonderend om mee te maken, twee keer eerder heb ik het geluk gehad. De laatste keer, ik was toen net vijftien, ontmoette ik een jonge edelman met de naam William Herbert. Met zijn blonde krullende haar en z'n uitdagende blik had hij zich naar me toe gedraaid, juist toen ik over mijn schouder in zijn richting keek. Zijn houding was rechter dan die van de meeste andere aanwezige mannen, zijn postuur stevig, maar net niet dik en zijn woorden tegen mij speels plagerig. En tenzij ik me heel ernstig vergis, was zijn aandacht speciaal op mij gericht.

Vier keer had ik met deze William Herbert gedanst en ik had nog